

Nederlands

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Aanleveren scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit VO.

Voorts heeft het College voor Toetsen en Examens op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet College voor toetsen en examens de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende aspecten van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit VO van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de directeur van de school van de gecommitteerde toekomen. Deze stelt het ter hand aan de gecommitteerde.

- 3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Toetsen en Examens.
De gecommitteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommitteerde.
- 4 De examinator en de gecommitteerde stellen in onderling overleg het behaalde aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examinator en de gecommitteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommitteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examinator. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke corrector aanwijzen. De beoordeling van deze derde corrector komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Toetsen en Examens van toepassing:

- 1 De examinator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinator en door de gecommitteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met correctievoorschrift. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;

- 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
 - 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Als het antwoord op een andere manier is gegeven, maar onomstotelijk vaststaat dat het juist is, dan moet dit antwoord ook goed gerekend worden. Voor het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Toetsen en Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.

NB1 *T.a.v. de status van het correctievoorschrift:*

Het College voor Toetsen en Examens heeft de correctievoorschriften bij regeling vastgesteld. Het correctievoorschrift is een zogeheten algemeen verbindend voorschrift en valt onder wet- en regelgeving die van overheidswege wordt verstrekt. De corrector mag dus niet afwijken van het correctievoorschrift.

NB2 *T.a.v. het verkeer tussen examinator en gecommitteerde (eerste en tweede corrector):*
Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht. Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten. Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht. Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

NB3 *T.a.v. aanvullingen op het correctievoorschrift:*

Er zijn twee redenen voor een aanvulling op het correctievoorschrift: verduidelijking en een fout.

Verduidelijking

Het correctievoorschrift is vóór de afname opgesteld. Na de afname blijkt pas welke antwoorden kandidaten geven. Vragen en reacties die via het Examenloket bij de Toets- en Examenlijn binnenkomen, kunnen duidelijk maken dat het correctievoorschrift niet voldoende recht doet aan door kandidaten gegeven antwoorden. Een aanvulling op het correctievoorschrift kan dan alsnog duidelijkheid bieden.

Een fout

Als het College voor Toetsen en Examens vaststelt dat een centraal examen een fout bevat, kan het besluiten tot een aanvulling op het correctievoorschrift.

Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt door middel van een mailing vanuit Examenblad.nl bekendgemaakt. Een aanvulling op het correctievoorschrift wordt zo spoedig mogelijk verstuurd aan de examensecretarissen.

Soms komt een onvolkomenheid pas geruime tijd na de afname aan het licht. In die gevallen vermeldt de aanvulling:

- Als het werk al naar de tweede corrector is gezonden, past de tweede corrector deze aanvulling op het correctievoorschrift toe.
en/of
- Als de aanvulling niet is verwerkt in de naar Cito gezonden Wolf-scores, voert Cito dezelfde wijziging door die de correctoren op de verzamelstaat doorvoeren.

Dit laatste gebeurt alleen als de aanvulling luidt dat voor een vraag alle scorepunten moeten worden toegekend.

Als een onvolkomenheid op een dusdanig laat tijdstip geconstateerd wordt dat een aanvulling op het correctievoorschrift ook voor de tweede corrector te laat komt, houdt het College voor Toetsen en Examens bij de vaststelling van de N-term rekening met de onvolkomenheid.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen zijn de volgende vakspecifieke regels vastgesteld:

- 1 Correct taalgebruik wordt getoetst bij alle antwoorden van de kandidaat op open vragen.

Voor incorrect taalgebruik worden maximaal 4 scorepunten in mindering gebracht.

Onder incorrect taalgebruik moet worden verstaan: spelfouten en fouten in de zinsbouw inclusief verkeerde woordvolgorde.

Zelfstandig gebruik van bijzinnen (als in: "Omdat ...") dient niet fout te worden gerekend.

In afwijking van het bepaalde onder 5 van de Algemene regels geldt voor incorrect taalgebruik dat elke fout binnen een antwoord op een vraag wel afzonderlijk dient te worden aangerekend.

De fouten voor incorrect taalgebruik dienen los van de inhoudelijke beoordeling te worden geregistreerd en de daarbij behorende aftrekpunten dienen bij de laatste beoordelingscomponent uit het correctievoorschrift te worden genoteerd.

Voor incorrect taalgebruik dient de volgende aftrekregeling te worden gehanteerd:

0 fouten	0
1 fout of 2 fouten	1
3 of 4 fouten	2
5 of 6 fouten	3
7 of meer fouten	4

Bij een antwoord op een open vraag waarbij de kandidaat niet hoeft te antwoorden in een volledige zin, wordt niet de grammaticaliteit van het antwoord beoordeeld, maar de spelling wel. De reikwijdte van vakspecifieke regel 1 wordt hiermee voor antwoorden op deze open vragen beperkt.

Bij de beoordeling van de spelling dient uitgegaan te worden van de schrijfwijze volgens de Leidraad bij de Woordenlijst Nederlandse Taal (het Groene Boekje).

Deze aftrekregeling geldt onverkort voor alle kandidaten.

- 2 Het is de kandidaat niet toegestaan telegramstijl te gebruiken bij vragen waarbij in volledige zinnen moet worden geantwoord. Voor een antwoord dat geheel in telegramstijl is weergegeven, dienen geen scorepunten te worden toegekend.
- 3 Voor alle open vragen met een maximum aantal woorden geldt: indien een kandidaat een vraag herhaalt alvorens hij/zij tot een antwoord komt, worden de woorden tot aan het eigenlijke antwoord (conform het beoordelingsmodel) niet meegeteld.
- 4 Wanneer een antwoord op een open vraag het maximum aantal woorden overschrijdt, worden alleen de woorden van het antwoord tot het toegestane maximum in de beoordeling betrokken met inachtneming van vakspecifieke regel 3. Spelfouten in de overschrijding van het maximum aantal woorden tellen niet mee.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag die betrekking heeft op de hoofdgedachte van de tekst worden 2 scorepunten toegekend.

Aan het juiste antwoord op de overige meerkeuzevragen wordt 1 scorepunt toegekend.

Tekst 1 Hier word je het gelukkigst

1 D 1

2 **maximumscore 3**

- 1 wel
- 2 wel
- 3 niet
- 4 wel
- 5 niet

indien vijf elementen juist benoemd 3

indien vier elementen juist benoemd 2

indien drie elementen juist benoemd 1

indien minder dan drie elementen juist benoemd 0

3 **maximumscore 2**

De kern van een goed antwoord is:

Standpunt:	Aan Easterlins studie mankeerde nogal wat.
Argument 1:	Zijn data waren beperkt tot Japan en de VS.
Argument 2:	Hij vergeleek appelen met peren.
Subargument 2.1:	De vraag die hij voorlegde, was niet altijd dezelfde.

indien vier elementen goed geplaatst 2

indien niet alle elementen goed geplaatst, maar standpunt wel goed 1

indien standpunt niet goed 0

Beoordeel de spelling.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

(De hedonistische tredmolen doet slechts een deel van de vooruitgang teniet,) omdat de mens (nog steeds bepaalde) lichamelijke/fysieke behoeften heeft.

Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

5 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

twee van de volgende redenen:

- Niet alles in het leven draait om verwachtingen en vergelijkingen.
- Je kunt niet alles vergelijken.
- De mens is een wezen met lichamelijke behoeften.
- Niet alles in het leven draait om materiële rijkdom.

per juist benoemd element

1

Beoordeel de spelling en grammatica.

6 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

- 1 (echte) vooruitgang niet bestaat / vooruitgang futiel is
- 2 vooruitgang wel mogelijk is
- 3 we ons daarvoor extra inzetten

per juist benoemd element

1

Beoordeel de spelling.

7 maximumscore 2

3, 4, 5

indien drie elementen juist benoemd

2

indien twee elementen juist benoemd

1

indien minder dan twee elementen juist benoemd

0

8 C

1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Er wordt (in alinea 16) teruggegrepen op een metafoor uit de inleiding. / De metafoor van de Rode Koningin (uit de inleiding) wordt (in alinea 16) weer aangehaald.

Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

10 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Vanaf alinea 18 wordt antwoord gegeven op de vraag “Zijn we ook ergens aanbeland?” uit alinea 2. / Vanaf daar wordt de conclusie verwoord.

Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

11 maximumscore 2

4, 6, 7

indien drie elementen juist benoemd	2
indien twee elementen juist benoemd	1
indien minder dan twee elementen juist benoemd	0

12 C

1

13 C

1

14 maximumscore 3

- 1 niet
- 2 niet
- 3 wel
- 4 wel

indien vier elementen juist benoemd	3
indien drie elementen juist benoemd	2
indien twee elementen juist benoemd	1
indien minder dan twee elementen juist benoemd	0

15 E

2

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

16 maximumscore 1

“De *World Values Survey*, die de evolutie van geluksmetingen in honderd landen in kaart brengt, toont aan dat mensen in de meeste onderzochte landen gelukkiger zijn geworden. En jawel, die stijging houdt verband met economische groei.” (regels 99-106)

Beoordeel de spelling.

17 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Er worden ook andere dingen genoemd in de tekst die gelukkig maken. / Geld is wel een belangrijke factor, maar niet de enige factor die gelukkig maakt. / Als je al geld genoeg hebt, maakt meer geld je niet gelukkiger.

Maximumlengte van het antwoord: 20 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

18 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

De plek waar iemand leeft, lijkt/blijkt inderdaad te maken te hebben met hoe gelukkig iemand is / kan worden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

19 maximumscore 1

(categorie) 4

Tekst 2 Geld maakt gelukkig

20	B	1
----	---	---

21	C	1
----	---	---

22 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Armen zouden daarmee toegeven dat ze een mindere positie hebben dan rijken 1
- en dat ze zelf medeverantwoordelijk zijn voor hun minder kapitaalkrachtige positie 1

Beoordeel de spelling en grammatica.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

23 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

- zinvol werk
- warme relaties
- gezondheid

Niet goed:

het leven als zinvol ervaren

indien drie elementen juist benoemd

1

indien minder dan drie elementen juist benoemd

0

Beoordeel de spelling.

24 C

1

25 B

2

26 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- In tekst 2 wordt benadrukt dat meer geld hebben het gemakkelijker maakt om dieptepunten/problemen te overwinnen
- en de tweede groep mensen in tekstfragment 1 wordt gelukkig van een leven zonder (grote) problemen (die de balans zouden verstoren)

1

1

Maximumlengte van het antwoord: 50 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

Overkoepelende vragen bij tekst 1 en tekst 2

27 maximumscore 2

- de relativiteitstheorie van geluk (regel 46)
- de ‘hedonistische tredmolen’ (regel 53)
- de wet van de dalende meeropbrengst (regels 126-127)

Niet goed:

de Easterlin-paradox (regels 42-43)

indien drie elementen juist benoemd

2

indien twee elementen juist benoemd

1

indien minder dan twee elementen juist benoemd

0

Beoordeel de spelling.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

28 maximumscore 1

“Er zijn geen omstandigheden in het leven waaraan een mens niet gewend kan raken, in het bijzonder als hij ziet dat iedereen rondom hem ze aanvaardt.” (tekst 1, regels 164-168)

Beoordeel de spelling.

29 maximumscore 1

“(Seneca:)‘Geld maakt niemand rijk, integendeel, bij iedereen wekt het de begeerde naar nog meer geld.’” (tekst 2, regels 51-54)

Beoordeel de spelling.

30 maximumscore 2

- 1 wel
- 2 niet
- 3 niet
- 4 niet

indien vier elementen juist benoemd	2
indien drie elementen juist benoemd	1
indien minder dan drie elementen juist benoemd	0

31 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

bij tekst 1, alinea 13 tot en met 19:

- De invloed van geld op geluksbeleving is relatief 1
- want geluksbeleving is afhankelijk van meerdere factoren / vereist ook democratische instellingen en een cultuur van vrijheid/vertrouwen 1

bij tekst 2:

- Geld maakt het leven in nagenoeg alle situaties prettiger 1

Maximumlengte van het antwoord: 60 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

32 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Je kunt alinea 1 van tekst 2 wel zien als een illustratie van de wet van de dalende meeropbrengst, omdat deze alinea aangeeft dat men juist/vooral in tijden waarin men minder geld heeft, / in economisch slechte tijden / in tijden van crisis inziet dat geld gelukkig maakt

2

ook goed:

- Je kunt alinea 1 van tekst 2 niet zien als een illustratie van de wet van de dalende meeropbrengst, omdat deze alinea niet gaat over hoe men denkt over ‘geld maakt gelukkig’ in goede tijden / als men wel geld heeft

2

Beoordeel de spelling en grammatica.

Tekst 3 Niet waar de robots bij zijn

33 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Het is niet ‘grappig’, want er wordt een zorgelijke situatie besproken.

Beoordeel de spelling en grammatica.

34 maximumscore 1

De kern van een goed antwoord is:

Bij kinderen en bij robots heeft de omgeving een grote invloed. / Zowel kinderen als robots volgen de gegeven voorbeelden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

35 maximumscore 1

“Je wilt dat ze straks, als ze eenmaal autonoom denken, zich met sympathie en inlevingsvermogen over de wereld buigen.” (regels 129-132)

Beoordeel de spelling.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

36 maximumscore 3

De kern van een goed antwoord is:

- De ontwerpers hebben zelf ook niet altijd de juiste waarden en normen 1
- De ontwerpers geven ook weleens voor de grap bedenkelijke software mee aan de robots 1
- Ook de (slechte/kwaadaardige) omgeving heeft invloed op het leerproces van kunstmatig intelligente systemen 1

Beoordeel de spelling en grammatica.

37 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- (conclusie) We zullen moeten leren samen te leven / goed om te gaan met kunstmatig intelligente systemen, 1
- (argument) omdat onze omgeving binnenkort door deze systemen bestuurd zal worden / omdat je er straks niet meer voor kunt kiezen de digitale deur dicht te doen 1

Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

38 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- De NVWA laat zich leiden door regels/protocollen 1
- Microsoft kijkt meer naar de inhoud 1

Maximumlengte van het antwoord: 20 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

39 maximumscore 3

- 1 feitelijk
- 2 feitelijk
- 3 feitelijk
- 4 waarderend
- 5 waarderend
- 6 waarderend
- 7 feitelijk

indien zeven elementen juist benoemd	3
indien zes elementen juist benoemd	2
indien vijf elementen juist benoemd	1
indien minder dan vijf elementen juist benoemd	0

Beoordeel de spelling.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

40 maximumscore 2

De kern van een goed antwoord is:

- Volgens tekst 3 hebben mensen (blijkens het voorbeeld over Tay) invloed op AI 1
- Volgens tekstfragment 4 heeft AI invloed op mensen 1

Maximumlengte van het antwoord: 30 woorden.

Beoordeel de spelling en grammatica.

Incorrect taalgebruik

41 Regeling met betrekking tot incorrect taalgebruik in de antwoorden op open vragen

Voor fouten met betrekking tot incorrect taalgebruik dienen in totaal maximaal 4 scorepunten in mindering te worden gebracht volgens onderstaande aftrekregeling:

0 fouten	0
1 fout of 2 fouten	1
3 of 4 fouten	2
5 of 6 fouten	3
7 of meer fouten	4

Zie Vakspecifieke regel 1 voor exacte aanwijzingen omtrent aftrek.

5 Aanleveren scores

Verwerk per examinator in de applicatie Wolf:

- de scores van de alfabetische eerste vijf kandidaten voor wie het tweede-tijdvak-examen de eerste afname is én
- de scores van alle herkansende kandidaten.

Cito gebruikt beide gegevens voor de analyse van de examens. Om de gegevens voor dit doel met Cito uit te wisselen dient u ze uiterlijk op 22 juni te accorderen.

Ook na 22 juni kunt u nog tot en met 30 juni gegevens voor Cito accorderen. Deze gegevens worden niet meer meegenomen in de hierboven genoemde analyses, maar worden wel meegenomen bij het genereren van de groepsrapportage.

Na accordering voor Cito kunt u in Wolf de gegevens nog wijzigen om ze vervolgens vrij te geven voor het overleg met de externe corrector. Deze optie is relevant als u Wolf ook gebruikt voor uitwisseling van de gegevens met de externe corrector.

derde tijdvak

Ook in het derde tijdvak wordt de normering mede gebaseerd op door kandidaten behaalde scores. Wissel te zijner tijd ook voor al uw derde-tijdvak-kandidaten de scores uit met Cito via Wolf. Dit geldt **niet** voor de aangewezen vakken.

6 Bronvermeldingen

tekst 1	Maarten Boudry, Trouw, 7 april 2018
tekst 2	Leonie Breebaart, Trouw, 26 januari 2013
tekst 3	Maxim Februari, NRC Handelsblad, 27 juni 2017
tekstfragment 1	Samenvatting van: World Database of Happiness, Overview. Geraadpleegd via worlddatabaseofhappiness.eur.nl/this-database/overview-of-the-world-database-of-happiness/
tekstfragment 2	Daan Weustenraad (ps. de man zonder jas), Geluksgrafiek. Geraadpleegd via www.demanonderjas.nl/geluksgrafiek/
tekstfragment 3	Marten van Garderen, Waarom geld niet gelukkig maakt. Geraadpleegd via https://www.ing.nl/zakelijk/kennis-over-de-economie/onze-economie/de-nederlandse-economie/publicaties/waarom-geld-niet-gelukkig-maakt.html#!
tekstfragment 4	Jan Benjamin, De renaissance van kunstmatige intelligentie, NRC Handelsblad, 13 maart 2017

Nederlands vwo**Centraal examen vwo**

Tijdvak 2

Correctievoorschrift

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor vwo,

Bij het centraal examen Nederlands vwo:

Op **pagina 6**, bij **vraag 2** moet

- 1 wel
- 2 wel
- 3 niet
- 4 wel
- 5 niet

vervangen worden door:

- 1 wel
- 2 wel
- 3 niet
- 4 niet
- 5 niet

en

Op **pagina 10**, bij **vraag 26** moet bij het tweede deelscorebolletje

- en de tweede groep mensen in tekstfragment 1 wordt gelukkig van een leven zonder (grote) problemen (die de balans zouden verstören) 1

vervangen worden door:

- en de tweede groep mensen in tekstfragment 2 wordt gelukkig van een leven zonder (grote) problemen (die de balans zouden verstören) 1

en

Op pagina 11, bij vraag 31 moet

bij tekst 1, alinea 13 tot en met 19:

- De invloed van geld op geluksbeleving is relatief 1
- want geluksbeleving is afhankelijk van meerdere factoren / vereist ook democratische instellingen en een cultuur van vrijheid/vertrouwen 1

vervangen worden door:

bij tekst 1, alinea 13 tot en met 19:

- De (positieve) invloed van geld op geluksbeleving is relatief 1
- Geluksbeleving is (daarnaast) afhankelijk van meerdere factoren / vereist ook democratische instellingen en een cultuur van vrijheid/vertrouwen 1

of

- Er is een positieve invloed van geld op geluksbeleving 1
- Geluksbeleving is (echter) afhankelijk van meerdere factoren / vereist ook democratische instellingen en een cultuur van vrijheid/vertrouwen / Deze invloed is (echter) beperkt 1

Ik verzoek u dit bericht door te geven aan de correctoren Nederlands vwo.

Namens het College voor Toetsen en Examens,

drs. P.J.J. Hendrikse,
voorzitter